

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Filipa Dienstbiera, soudkyně zpravodajky Mgr. Sylvie Šiškeové a soudce JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobců: **a) A. P. b) nezl. V. P. a c) nezl. S. P.**, všichni zastoupeni Mgr. Silvií Rymlovou, advokátkou se sídlem náměstí Republiky 2/1, Opava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 1. 2020, č. j. OAM-452/ZA-ZA11-LE26-2018, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 5. 2020, č. j. 18 Az 6/2020 – 53,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost žalobců **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **ne má** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Ustanovené zástupkyni žalobců Mgr. Silvií Rymlové, advokátce, **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši **15 480 Kč**, která je splatná do jednoho měsíce od právní moci tohoto usnesení z účtu Nejvyššího správního soudu.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před krajským soudem

[1] Žalobci jsou státní příslušníci Ukrajiny. Žalovaný v návěti označeným rozhodnutím neudělil žalobcům mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Důvodem žádosti žalobkyně a) [a potažmo jejích nezletilých dětí, žalobců b) a c)] o udělení mezinárodní ochrany byla obava z pronásledování v zemi původu kvůli jejím veřejným aktivitám. Žalovaný obsáhle vysvětlil, proč nebylo možné problémy žalobců podřadit pod důvody taxativně uvedené v § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. Žalovaný neshledal v popisovaných událostech ani důvody pro udělení mezinárodní ochrany podle § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

[2] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobci bránili žalobou u Krajského soudu v Ostravě, který ji zamítl. Krajský soud dospěl k závěru, že činnost žalobkyně a) v zemi původu spočívající v jejích politických a opozičních postojích k místní samosprávě není možné podřadit pod § 12, který taxativně vymezuje důvody možnosti udělení azylu. Žalobkyně a) jako důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany uváděla obavu z pronásledování a únosu jí samé a její rodiny pro její politické a ekologické aktivity, v rámci kterých měla upozorňovat na „zločiny“ představitelů samosprávy ve městech Cherson a Antonivka. Žalobkyně a) uváděla případy, kdy mělo k takovému pronásledování již dojít, tvrdila, že došlo k pokusům o únos její osoby

i jejího syna, a uvedla také, že měla být se svou rodinou obětí zinscenované autonehody, přičemž byli s manželem donuceni odmítnout možnost jejího prošetření.

[3] Krajský soud ve shodě se žalovaným dovodil, že žalobkyně a) nepociťovala obavu z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu, neboť i po pokusech o únos nadále setrvala ve městě Antonivka po dobu 8 měsíců. Uvedenému závěru nasvědčuje i to, že žalobkyně a) ohledně těchto událostí nekontaktovala policii. Na policii se obrátila pouze v souvislosti se svým sledováním, přičemž jí bylo sděleno, že pokud jí nikdo neubližuje nebo jí něco neodcizuje, není zásah policie možný. Žalobkyně a) se podle krajského soudu mohla u příslušných státních orgánů bránit nejen v případě sledování, ale i tvrzeného pokusu o únos jí samotné či svého syna nebo prošetření autonehody. Možnost využití prostředků ochrany vyplývá ze zprávy Ministerstva zahraničních věcí České republiky ze dne 25. 7. 2016, č. j. 107283/2016-LPTP.

[4] Krajský soud ve shodě s žalovaným neshledal pronásledování žalobkyně a) z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu ani důvody pro udělení doplňkové ochrany žalobkyni a) podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, neboť podle § 2 odst. 7 téhož zákona se za pronásledování nebo vážnou újmu nepovažuje, má-li cizinec možnost řešit svou situaci vnitřním přesídlením v zemi původu. Této možnosti mohla žalobkyně a) využít již se zřetelem k tomu, že je Ukrajina s výjimkou poloostrova Krym a části Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů považována za bezpečnou zemi původu.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[5] V kasační stížnosti žalobci (dále jen „stěžovatelé“) uplatnili důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Rozhodnutí žalovaného i krajského soudu považují za nezákonná pro rozpor s právními předpisy a nedostatečně zjištěný skutkový stav, jakož i za nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů. Stěžovatelce a) měl být udělen azyl podle § 12 zákona o azylu a stěžovatelům b) a c) pak měl být udělen azyl podle § 13 zákona o azylu za účelem sloučení rodiny.

[6] V případě stěžovatelky a) dochází k porušování lidských práv ve smyslu § 2 odst. 4 zákona o azylu, přičemž jí země původu není schopna zajistit účinnou ochranu, čímž jsou naplněna zákonná kritéria pro udělení mezinárodní ochrany.

[7] Stěžovatelka a) při pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany podrobně popsala celou řadu zvláštních incidentů, které se jí přihodily. Popsala konkrétní situace, v nichž jí mělo být vyhrožováno, měla být pronásledována, a kdy se jí měla dít další příkoří, a to včetně uvedení důvodů, proč se tak stalo. Tvrdí také, že věrohodně vysvětlila, proč neřešila svou situaci v rámci Ukrajiny, a že není pravdou, že by situaci neřešila vůbec. Tvrzení žalovaného, že se stěžovatelka a) mohla domáhat účinné ochrany v zemi původu, nebylo prokázáno relevantními důkazy odkazujícími na skutečný stav věci. Možnost vnitřního přesídlení podle stěžovatelky a) není reálná, neboť členové opozičního bloku mohou být aktivní po celém území Ukrajiny.

[8] Rozsudek krajského soudu považují stěžovatelé za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů, neboť krajský soud pouze stručně zopakoval obsah správního spisu, žaloby i vyjádření žalovaného. Nesprávné závěry žalovaného krajský soud bez dalšího převzal, ačkoliv soud nemůže ve svém odůvodnění pouze odkázat na rozhodnutí správního orgánu.

[9] Stěžovatelé dovozují přijatelnost kasační stížnosti z toho, že rozhodnutí o jejich kasační stížnosti může mít vliv na posouzení dalších obdobných žádostí jiných cizinců, kteří žádají

pokračování

o mezinárodní ochranu z důvodu perzekuce za politické názory jednoho z členů rodiny; navíc je nutno zhodnotit vývoj na Ukrajině v posledních letech.

[10] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že jeho rozhodnutí i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Žalovaný vyšel z dostatečně zjištěného skutkového stavu věci, obstaral si dostatečné podklady k vydání rozhodnutí a odůvodnění rozhodnutí má oporu ve správním spise. Podle žalovaného je patrné, že se krajský soud zabýval celým správním spisem a žalobními námitkami. Rozsudek krajského soudu je přezkoumatelný a srozumitelný.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud vyhodnotil kasační stížnost jako nepřijatelnou ve smyslu § 104a odst. 1 s. ř. s., neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelů (k výkladu tohoto pojmu viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006 č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS). Ačkoli usnesení, jímž se kasační stížnost odmítá pro nepřijatelnost, nemusí být odůvodněno (§ 104a odst. 3 s. ř. s.), Nejvyšší správní soud stručné odůvodnění připojuje.

[12] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval tvrzenou nepřezkoumatelností napadeného rozsudku, přičemž k pojmu nepřezkoumatelnost odkazuje na svou ustálenou judikaturu k této otázce (např. rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005 - 44, nebo ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73). Nejvyšší správní soud námitce nepřezkoumatelnosti nepřisvědčil; krajský soud se vypořádal se všemi žalobními námitkami. Není přitom pochybením, pokud se soud ztotožnil s posouzením žalovaného, je-li rozhodnutí žalovaného důkladné a řádně odůvodněné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 7. 2007, č. j. 8 Afs 75/2005 - 130, č. 1350/2007 Sb. NSS).

[13] Nejvyšší správní soud upozorňuje, že přijatelnost kasační stížnosti nelze spatřovat v tom, že rozhodnutí o ní může mít vliv na případy jiných cizinců, kteří žádají o mezinárodní ochranu z důvodu perzekuce za politické názory jednoho z členů rodiny, případně že je vhodné zhodnotit vývoj situace na Ukrajině, jak tvrdí stěžovatelé, pokud zároveň není naplněna některá z výše podmínek citovaných v usnesení č. j. 1 Azs 13/2016 – 39. Kromě toho soud opakovaně judikuje, že důvodem pro udělení mezinárodní ochrany není obecná nespokojenost se stavem dodržování lidských práv v zemi původu (rozsudek ze dne 21. 11. 2003, č. j. 7 Azs 13/2003 – 40) nebo samotný původ žadatele ze země s nedemokratickým a autoritativním režimem (rozsudek ze dne 21. 7. 2005, č. j. 3 Azs 303/2004 – 79).

[14] Nejvyšší správní soud dlouhodobě zaujímá stanovisko, že pronásledovatelem ve smyslu zákona o azylu může být rovněž nestátní původce, avšak v těchto případech se musí žadatel o mezinárodní ochranu obrátit se žádostí o pomoc nejprve na vnitrostátní orgány v zemi původu, pokud není zjevné, že tyto orgány nejsou schopny či ochotny účinnou ochranu poskytnout. V této souvislosti lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 2. 2006, č. j. 4 Azs 129/2005 – 54, v němž Nejvyšší správní soud dovodil, že „*obecné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu.*“ Ke stejným závěrům dospěl Nejvyšší správní soud rovněž v rozsudcích ze dne 22. 12. 2005, č. j. 6 Azs 479/2004 – 41, ze dne 14. 6. 2007, č. j. 9 Azs 49/2007 – 68, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008 – 70, č. 1749/2009 Sb. NSS, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 5 Azs 50/2008 – 62, nebo ze dne 18. 12. 2008, č. j. 1 Azs 86/2008 – 101, č. 1806/2009 Sb. NSS).

[15] Nejvyšší správní soud dále setrvale judikuje, že se v případě Ukrajiny nejedná o zemi, v níž by příslušné orgány nebyly schopny či ochotny poskytovat účinnou ochranu před pronásledováním způsobeným nestátními subjekty (srov. např. usnesení ze dne 7. 8. 2013, č. j. 1 Azs 9/2013 – 36, ze dne 15. 2. 2017, č. j. 1 Azs 312/2016 – 31, nebo ze dne 2. 7. 2020, č. j. 4 Azs 76/2020 – 35). Nejvyšší správní soud si je vědom toho, že judikatura reflektuje i případy, kdy pro udělení mezinárodní ochrany nelze vyžadovat, aby žadatel usiloval o ochranu nejdříve v zemi původu. K tomu lze odkázat např. na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2010, č. j. 6 Azs 74/2009 – 51, podle něhož *„mohou nastat situace, kdy není možné nebo účelné trvat na předchozím pokusu žadatele o mezinárodní ochranu usilovat o ochranu v zemi původu k tomu, aby mohla být považována podmínka nemožnosti ochrany vlastní země za splněnou. V situaci, kdy stěžovatelka v průběhu řízení tvrdila, že jí vlastní země nebyla schopná či ochotná ochranu poskytnout, i kdyby o ni požádala, bylo na místě, aby správní orgán toto její tvrzení zvažil a případně vyvrátil na základě dostatečně zjištěného skutkového stavu, tedy relevantních informací a zpráv o zemi původu.“* Situace v popisovaném rozsudku se však od případu stěžovatelky a) liší v tom, že žalovaný v řízení prokázal, že na Ukrajině je možné obrátit se se žádostí o pomoc na státní orgány.

[16] Jak vyplývá např. z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 7. 2016, č. j. 1 Azs 113/2016 – 29, v případě zjišťování možnosti vnitrostátní ochrany žadatele je nutné posoudit splnění všech podmínek, které z citovaných ustanovení dovodila judikatura Nejvyššího správního soudu, přičemž *„podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 1. 2008, č. j. 4 Azs 99/2007 – 93 (publ. pod č. 1551/2008 Sb. NSS) je při posuzování možnosti vnitřní ochrany nezbytné zhodnotit především realnost (faktickou i právní), přiměřenost, rozumnost a smysluplnost tohoto řešení. Je třeba se zabývat zejména její dostupností, celkovými poměry panujícími v zemi původu, osobními poměry žadatele (např. pohlaví, etnická příslušnost, rodinné vazby, zdravotní stav, věk a ekonomická situace), účinností vnitřní ochrany a postavením žadatele po jeho přesunu z hlediska respektování a zajištění základních lidských práv v místě vnitřní ochrany. Rovněž je třeba zvažovat bezpečnost žadatele, a to jak při přesunu do cílové části země, tak po jeho přesídlení. Z rozsudku ze dne 28. 7. 2009, č. j. 5 Azs 40/2009 – 74, pak vyplývá, že při posuzování možnosti vnitřní ochrany je nutné posoudit čtyři kritéria: (1) zda je jiná část země pro žadatele dostupná; (2) zda přesun do jiné části země je účinným řešením proti pronásledování či vážné újmě v původní oblasti; (3) zda žadateli nebrozí navrácení do původní oblasti a (4) zda ochrana v jiné části země splňuje minimální standard ochrany lidských práv. Tyto čtyři podmínky musí být splněny kumulativně a při jejich posouzení je třeba brát v potaz celkové poměry panující v zemi původu a osobní poměry žadatele“.* Žalovaný i krajský soud ve svých rozhodnutích objasnili, proč nepovažují námitky stěžovatelky o nemožnosti obrátit se se žádostí o pomoc na státní orgány v zemi původu za relevantní.

[17] Také možnost vnitřního přesídlení jako jedna z forem vnitrostátní ochrany je dostatečně judikovanou otázkou. Konkrétně je pak možné odkázat na závěry usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2017, č. j. 2 Azs 59/2017 – 27: *„Nejvyšší správní soud pro úplnost odkazuje též na svou ustálenou judikaturu, z níž plyne, že tam, kde je to reálně možné, jsou lokální problémy řešitelné vnitřním přesídlením. Koncept vnitřní ochrany je jen vyjádřením zásady subsidiarity mezinárodní ochrany (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 3. 2012, č. j. 2 Azs 29/2011 – 70, ze dne 8. 3. 2012, č. j. 7 Azs 3/2012 – 44, a ze dne 29. 5. 2014, č. j. 6 Azs 22/2014 – 61) [...] na Ukrajině existuje reálná možnost vnitřního přesídlení, když je svoboda pohybu omezena pouze ve vztahu k územím ovládaným ozbrojenými skupinami (resp. územím mimo kontrolu ukrajinské vlády). Stěžovatelka by tedy mohla, pokud by to bylo třeba, nalézt účinnou ochranu v jiné části svého domovského státu.“* Při posuzování možnosti nalezení vnitrostátní ochrany v jiné části země původu je tedy kladen důraz mj. na realnost a faktickou proveditelnost přesídlení. V posuzované věci se žalovaný i krajský soud vypořádali s tím, že na straně stěžovatelů nebyla dána překážka vnitřního přesídlení. Reálné možnosti vnitřního přesídlení přitom stěžovatelé fakticky nevyužili.

pokračování

[18] Závěrem Nejvyšší správní soud připomíná, že mezinárodní ochrana je výjimečným právním institutem, jehož smyslem je poskytnout žadateli ochranu, nikoliv však před jakýmkoli negativními jevy v zemi jeho původu. Poskytnutí azylu, resp. doplňkové ochrany, které se v soudním řízení stěžovatelé domáhají, je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky. Nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců, které jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu tedy poskytuje dostatečnou odpověď na námitky stěžovatelů. Nejvyšší správní soud rovněž nedospěl k závěru, že by krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Proto Nejvyšší správní soud odmítl kasační stížnost jako nepřijatelnou podle § 104a s. ř. s.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení při odmítnutí kasační stížnosti vychází z § 60 odst. 3 věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s, podle nichž žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

[21] Nejvyšší správní soud stěžovatelům ustanovil usnesením ze dne 23. 6. 2020, č. j. 6 Azs 168/2020 – 20, zástupkyni Mgr. Silvií Rymlovou, advokátku. Hotové výdaje a odměnu za zastupování platí v takovém případě stát (§ 35 odst. 10 část věty první za středníkem s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni odměnu za dva úkony právní služby, spočívající v první poradě s klienty včetně převzetí a přípravy zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] a podání kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) a § 7 bod 5. advokátního tarifu]. Podle § 12 odst. 4 advokátního tarifu, jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 %. Zástupkyni proto náleží odměna ve výši 14 880 Kč [2 x (3 x 2 480 Kč)]. K tomu náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy 600 Kč. Zástupkyně stěžovatelů není plátkyní daně z přidané hodnoty, její odměna za zastupování stěžovatelů se tedy o tuto daň nezvyšuje a celkem činí 15 480 Kč. K úhradě této částky stanovil Nejvyšší správní soud lhůtu jednoho měsíce.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 4. února 2021

JUDr. Filip Dienstbier
předseda senátu